OBIECTE DIN MIȘCAREA MUNCITOREASCĂ ÎN MUZEUL DE ISTORIE A TRANSILVANIEI

Petru BUNTA

În procesul cunoașterii realității istorice un rol deosebit de important îl au obiectele muzeale. Ele sînt izvoare de prima mînă în studierea trecutului, făcînd posibilă dezvăluirea trăsăturilor esențiale ale acestuia.

Obiectele legate de activitatea personalităților progresiste și a comuniștilor, provenite din închisori și din lagărele de concentrare, reflectă unele evenimente sau episoade eroice din lupta poporului pentru eliberarea națională și socială; ele exprimă concepția politică, măiestria și perseverența deținutului care le-a creat. În majoritatea cazurilor, aceste obiecte au fost create fără aprobarea și știrea organelor de pază, pe ascuns, cu mijloace de muncă rudimentare.

Depistarea, păstrarea și cercetarea acestor obiecte cu valoare documentară este o datorie patriotică nu numai a cercetătorilor științifici, ci și a tuturor acelora care se interesează de istoria patriei, a mișcării muncitorești și democratice din țara noastră.

Prezentăm cîteva asemenea obiecte din Muzeul de istorie a Transilvaniei păstrate cu grijă, în ciuda vicisitudinilor vremii.

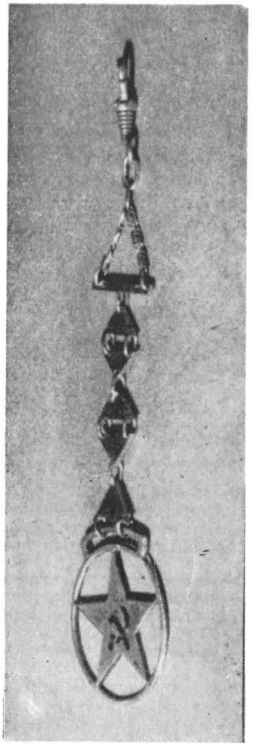

1

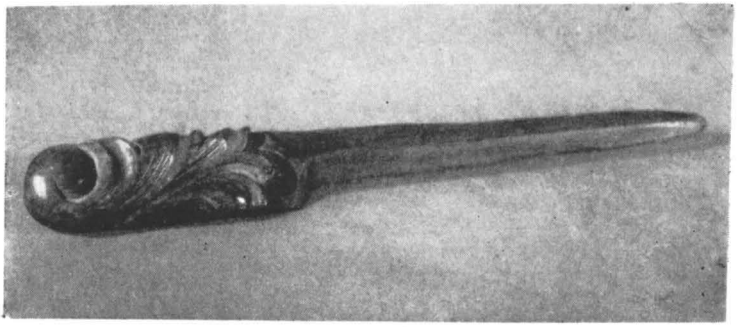

2

3

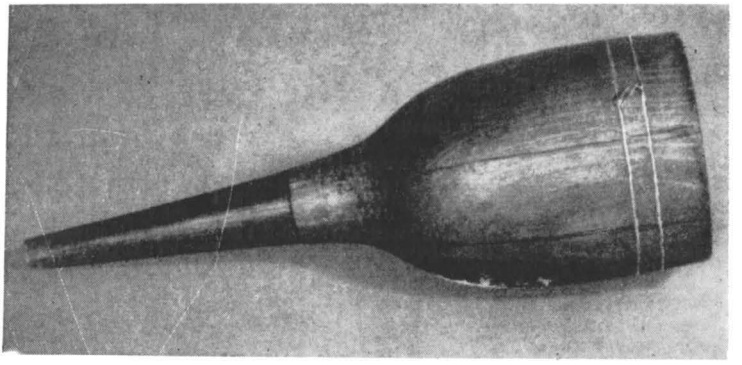

Fig. 1. Medalion din metal. Fixat la capătul unui lănțișor de ceas. Reprezintă o stea cu cinci colțuri, avînd la mijloc secera și ciocanul. Dimensiunile: 12,6 × ∅ 3,1) (respectiv 1) cm. Executat deAnton Banciu, la închisoarea militară din Sibiu, unde a fost deținut între anii 1919 —1922, pentru participarea la revoluția proletară din Ungaria.

Fig. 2. Cuțit de birou pentru tăiat hîrtie, lucrat din lemn de esență tare, cu mînerul sculptat. Dimensiunile: 27,5 × 3,2 (respectiv 1,5) cm. Confecționat de comunistul Dumitru Ursa, la închisoarea din Ocnele Mari, în anii 1920—1922.

Fig. 3. Pilnie din lemn de brad. Folosită în închisoare pentru captat sunete. Dimensiunile: 22,7 × ∅ 7,3 cm. Executată de Gheorghe Bujor, la închisoarea din Doftana, în anul 1928.

https://biblioteca-digitala.ro

4

5

6

Fig. 4. Scrumieră din alamă. Dimensiunile: 9,5 × 11,5 cm Relieful scrumierei înfățișează un burghez, ținînd într-o mînă un ștreang, iar în cealaltă un sac cu bani. Așezat deasupra unor saci cu milioane, este sprijinit de un jandarm cu armă. Executat de comunistul Paul Vereș, la închisoarea din Tîrgu-Mureș, în octombrie 1930. Au fost create opt piese cu o tematică asemănătoare, distribuite prin „Ajutorul Roșu".

Fig. 5. Statuetă din miez de pîine neagră, reprezentînd un pumn strîng, simbol revoluționar. Pe partea din față apare în relief anul 1935. Dimensiunile: 3 × 8 cm. Executat de deținuții politici la închisoarea Doftana.

Fig. 6. Țigaret din corn de vită. Dimensiunile: 11,5 × 1 cm. Executat de Andrei Bernath, la închisoarea din Doftana, în anul 1938.

Fig. 7. Serviciu de birou lucrat din alabastru. Dimensiunile: 24,6 × 18,2 × 2,5 (respectiv 63) cm. Confecționat de deținuți politici la închisoarea din Caransebeș, în 1939 și dăruit lui Francisc Weiss, din Sibiu, de către Lili Panet. Valorificat prin „Ajutorul Roșu".

Fig. 8. Tablou cu ramă, lucrat în lemn prin tehnica pirogravurii. Reprezintă un peisaj francez. Dimensiunile: 41 × 35 cm. Executat de Gheorghe Bujor, în lagărul de concentrare din Caracal, în anul 1940, și dăruit Mariei și lui Dumitru Ursu, internați în același lagăr.

Fig. 9. Casetă din lemn. Capacul este ornamentat prin tehnica pirogravurii, reprezentînd un peisaj cu trei palmieri. În colțul stîng sus, cu litere cursive: *Mamei*, în stînga jos: *Lulu*, iar în colțul drept jos: *Feri -1941*. Dimensiunile: 16,2 × 11,7 × 6,7 cm. Confecționat de deținutul politic Francisc Weiss, la închisoarea din Caransebeș.

7

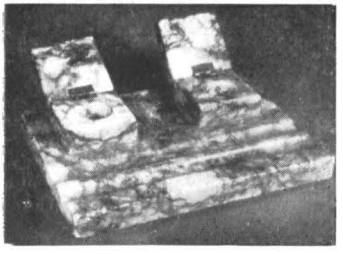

8

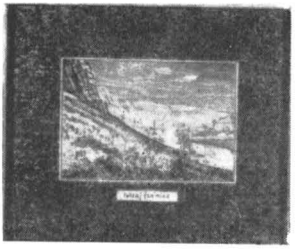

9

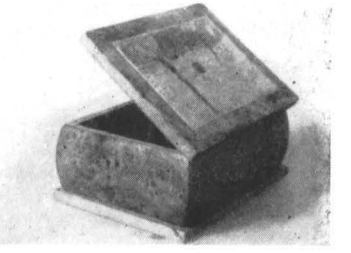

https://biblioteca-digitala.ro

10

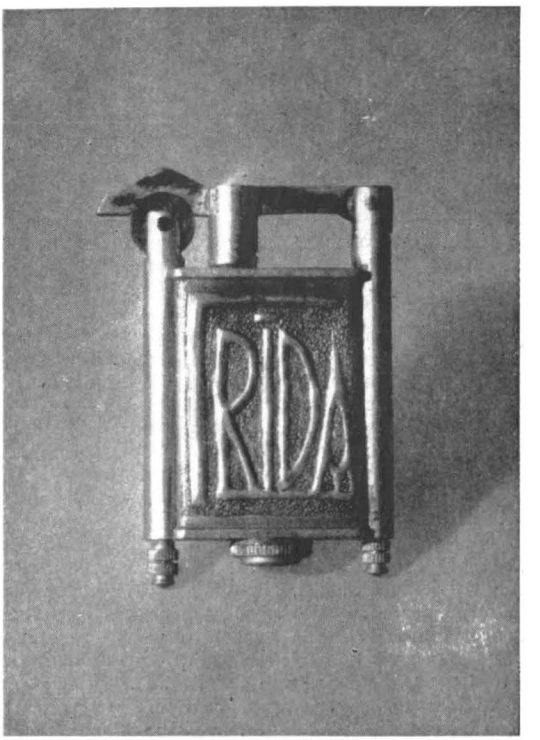

11

12

Fig. 10. Bidon pentru lapte, avînd fund dublu, era folosit pentru schimb de mesaje și introducerea de materiale ilegale în închisoarea militară din Cluj. Dimensiunile: ∅ 14,3 (respectiv 9) × 26 cm.

Fig. 11. Brichetă lucrată din monede metalice de 2 lei. Pe o parte apar în relief inițialele: E.R., iar pe partea cealaltă: Frida. Dimensiunile: 6 × 4,5 × 1 cm. Executată de Alexandru Sencovici, în închisoarea din Caransebeș, în anul 1941 și donată lui Francisc Weiss, cu ocazia transferării sale în lagărul de concentrare din Tg-Jiu.

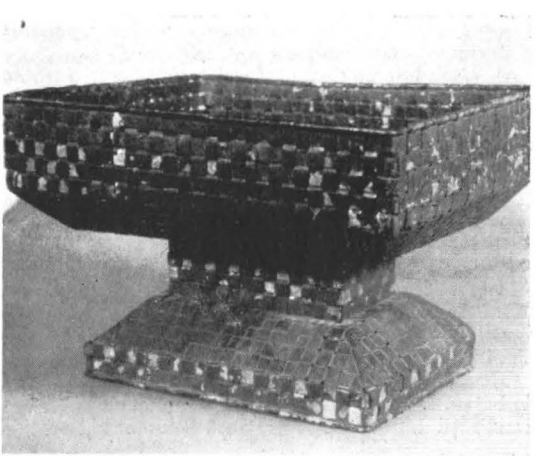

Fig. 12. Fructieră confecționată de deținuții politici din lagărul de internare de la Someșeni (lîngă Cluj), arestați în 1941 de către organele represive horthyste.

https://biblioteca-digitala.ro